

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО СТВОРЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Кондрин О.В.

*інженер з охорони праці Красноградського педагогічного фахового коледжу
Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Монастирська О.В.

*завідувачка навчально-методичного кабінету Красноградського
педагогічного фахового коледжу Комунального закладу «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради*

Ми живемо у стрімкий і бурхливий час третього тисячоліття. Найвища цінність суспільства – людина. Сьогодні людину, на превеликий жаль, майже на кожному кроці підстерігають різного виду небезпеки: пожежі, повені, аварії, катастрофи, а останнім часом ще й збройні конфлікти. Всі ці небезпеки дають нам чітко зрозуміти, що ніхто у світі не застрахований від біди, а особливо це стосується здобувачів освіти – найбільш уразливої та невідповідної до життя категорії населення. З кожним роком збільшується кількість факторів, що негативно впливають на їх життя і здоров'я. Опинившись в епіцентрі екстремальних подій, вони не завжди вміють і знають, як діяти в несприятливих умовах. Це часто призводить до невтішних наслідків. Слід зазначити, що безпека є однією з найважливіших складових сучасної життєдіяльності людини. Формування відповідального ставлення до власної безпеки має відбуватися на всіх етапах життя людини, а розпочати варто з раннього дитинства. Знання основ безпеки життєдіяльності та охорони праці є важливою складовою виховання у кожної людини свідомого й відповідального ставлення до питань як особистої, так і колективної безпеки. Отримуючи знання і формуючи вміння, людина може розпізнати й оцінити небезпечність ситуацій у житті та успішно їм протистояти. Реалізація знань з охорони праці на практиці сприяє покращенню умов праці, підвищенню її продуктивності, запобіганню професійних захворювань, виробничого травматизму, аварій.

Важливість безпеки життєдіяльності закріплено у таких державних документах, як Конституція України, Кодекс цивільного захисту України, Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі», Концепції «Безпека життя і діяльності людини» та «Безпечна і дружня до дитини школа» й інших [2].

Одним з пріоритетів системи освіти в Україні є формування безпечної

поведінки підростаючого покоління, навичок дій в небезпечних ситуаціях різного походження, стійких мотивацій на необхідність безпечної життєдіяльності та здорового способу життя. Провідна роль у вирішенні зазначеної проблеми належить педагогу, який усвідомлює необхідність цілеспрямованої діяльності щодо збереження життя й зміцнення здоров'я своїх учнів, спроможний ефективно сприяти формуванню безпечної поведінки підростаючого покоління. Функція педагога – надання допомоги здобувачам освіти в оновленні та систематизації набутих знань, набуття умінь управління ресурсами, силами та засобами цивільного захисту, набуття компетентностей щодо професійної діяльності.

Професійна майстерність педагога не є статичною величиною, що досягається раз і назавжди, вона вимагає від педагога постійного руху вперед: оновлення знань, оволодіння новими методиками, вдосконалення комунікативних навичок тощо. Активні форми навчання будуються на інтерактивних методиках, коли існує взаємозв'язок не лише між викладачем і здобувачем освіти, а й між здобувачами освіти у навчанні [1]. Педагог виступає у ролі консультанта, організатора, радника. Він допомагає здобувачам освіти опанувати навчальну програму та зміст навчання, знайти інформаційні джерела, відпрацювати знання на практиці.

Варто зазначити, що перед викладачами безпеки життєдіяльності та охорони праці закладів фахової передвищої освіти педагогічного спрямування поставлено завдання: сформувати у студента особистість безпечного типу поведінки, і одночасно, навчити студента формувати «особистість безпечного типу поведінки» у своїх майбутніх учнів [1]. У процесі підготовки майбутніх учителів технологій відбувається не тільки розвиток професійної компетентності, але й формується готовність забезпечувати власну безпеку, безпеку оточуючих, виробничого середовища та довкілля. Сучасні вимоги до технологічної освітньої галузі у закладі загальної середньої освіти вимагають від учителя технологій використання великої кількості інструментів і технологічного обладнання, технічних засобів навчання, інформаційно-комунікаційної та демонстраційної техніки, відповідної фахової підготовки у галузі охорони праці. Учитель є гарантом збереження життя й здоров'я дітей, здатний створювати безпечні, комфортні та результативні умови освітнього процесу, формувати в учнів культуру безпеки – озброїти учнів необхідними знаннями та уміннями з безпеки життєдіяльності. Саме від рівня професійної майстерності, залежить ступінь підготовки учнів до безпечної роботи у сфері матеріального виробництва. Під час освітнього процесу у фаховому коледжі здобувачі освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта

(Технології)» набувають уміння забезпечувати своєчасну та якісну підготовку шкільних майстерень і робочих місць до занять з трудового навчання та технологій. Програмними результатами навчання визначено: володіння знаннями, вміннями та навичками, необхідними для реалізації положень із охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки. Сформовані уміння, навички безпечного користування інструментами, пристосуваннями та обладнанням сприятимуть усвідомленню важливості та відповідального відношення до цього питання під час практичного навчання учнів безпеці праці у шкільних майстернях на уроках трудового навчання та технологій. Для педагогічних закладів освіти формування компетентностей з охорони праці та безпеки життєдіяльності особливо важливе, оскільки майбутні педагоги мають усвідомлювати особисту відповідальність за збереження життя і здоров'я учнів під час освітнього процесу; безпечне проведення освітнього процесу; проведення інструктажів з учнями з безпеки під час навчальних занять; уміння проводити профілактичну роботу щодо запобігання травматизму серед учнів.

Під час вивчення фахових освітніх компонентів майбутні вчителі технологій набувають умінь щодо правил безпечної роботи у навчальних майстернях, основ гігієни праці та виробничої санітарії, вчать безпечним прийомам роботи із верстатами та інструментами, знайомляться із заходами попередження виробничого травматизму, правилами дотримання правил електробезпеки та пожежної безпеки.

Під час лекційних і практичних занять з курсу «Безпека життєдіяльності», «Охорона праці» здобувачі освіти вчать застосовувати набуті знання у різних життєвих ситуаціях, зокрема у педагогічній діяльності.

Отже, заклад фахової передвищої освіти відіграє важливу роль у навчанні здобувачів освіти основним правилам поведінки у надзвичайних ситуаціях. Педагог повинен володіти проактивними підходами до навчання вихованців, формувати у них навички поведінки в небезпечних ситуаціях, сприяти збереженню здоров'я.

Список використаних джерел

1. Коренчук О.С. Використання методів андрагогіки в навчальному процесі з функціонального навчання у сфері цивільного захисту. *Безпека життєдіяльності*. 2017. №8. С.32-36

2. Покроєва Любов. Безпечна освіта – новий напрям у підготовці педагогів. URL : file:///C:/Users/User/Downloads/Djerelo_1_2023-6-10.pdf (дата звернення: 16.04.2024)